

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 3.

5. årgang

19. januar 1945.

Den stille sabotasjen må fortsette!

I samværd med en del forsök på sabotasjeaksjoner for 1½ år siden ble det i Fri Fagbevegelse slått fast at slike aksjoner bare måtte settes i verk under ansvarlig ledelse og som ledd i utviklingen av den militære frigjøringskamp. I løpet av de siste 6 - 8 månedene viser en lang serie vellykte sabotasjeaksjoner, at denne delen av vår kamp er kommet under ansvarlig ledelse og at arbeidet utføres av fagfolk. Det er virkelig krigsviktige mål som angripes. Det er galt å påstå at hjemmefrontens ledelse, den militære overkommando eller regjeringen noen gang har forsvoret seg til den såkalte passive motstandslinje. Men utviklingen til mer og mer aktive kampmidler har måttet gå skrittvis. Til å begynne med hadde vi mer enn nok å gjøre med å forpurre nazifiseringsoffensiven fra tyskernes og quislingenes side. Det gjalt å skape en enhetlig og fast blokk av folkets overveldende flertall som førstc hva kampen gjalt og var villig til å bringe de offer som etterhvert krevdes. Kampens suksess var og er fremdeles avhengig av om vi marsjerer i samlet fylking. For radikale paroler eller for aktive kampmetoder på et for tidlig tidspunkt ville lett ført til at en alt for stor del av folket hadde stått passivt eller uforstående til motstandsbevegelsens aktiveste kårer. Og det kunne ledet til en svekkelse, som våre motstandere kunne ha unntatt. Det har ingen hensikt å kaste ut paroler som ingen etterkommer - den som gjør det, skaper i lengden bare motløshet. Kampen i fjor mot mobiliseringen av ungdommen, mot AT og borgervakten ble en seier fordi motstandsviljen i folket var blitt tilstrekkelig moden for en slik aksjon og fordi det var skapt en enhetlig ledelse for hjemmefronten som med et slag kunne sette alle illegale apprater i sving med å løse oppgaven. Når det gjelder den aktive sabotasjen som nå drives, skal vi også huske på at langvarig forarbeid har vært nødvendig: utvelgelse av de best egnede folk, som deretter skulle utdannes, skaffes nødvendig materiell og assistance o.s.v.

Vi er for vår del sikre på at både hjemmefrontledelsen og regjeringen helt ut er innstillet på å føre en så aktiv krigspolitikk både ute og hjemme som det er mulig. Ganske snart kan situasjonen bli den at selv den mest aktivistiske vil få utlösning for all den kampvilje og alt det mot han råder over. Men selv om de mere aktivt pregede kampformer vil få en stadig større betydning, må vi ikke derfor glemme bort den passive motstanden. Uttrykket "passiv motstand" er kanskje på mange måter uheldig valgt. Det lyder litt gammeldags nå og ikke så imponerende som aktiv motstand. Det vesentlige er imidlertid ikke hvilken betegnelse en har på en kampform. Det vesentlige er hvilken skade den gjør fienden. Og det er ingen tvil om at den passive motstand som består av stille sabotasje i alle de grener av næringslivet og administrasjonen som tyskerne kan dra nytte av, denne motstanden er fremdeles et mektig våpen, et våpen som vi må bruke stadig mere og bedre enn før. Særlig for arbeiderne er det viktig å være merksam på dette. Ingen må tro at lammelsen av den krigsviktige produksjonen nå kan overlates til sprengpatruljene alene. Overalt og på alle tenkelige måter må arbeiderne skape vansker for tyskerne. La deg ikke lokke av høye akkordsatser! Finn deg heller ikke i at din arbeidsgiver eller arbeidsleder forsøker å presse opp arbeidstempoet om det er til fordel for fienden! En skjerpet holdning på dette område er nå nødvendig. Det er vår plikt å bære de offer som en skjerpet kamp måtte kreve.

Livet vender tilbake til det befridde Norge.

Morgontidningens London-korrespondent forteller at norske båter og også flyvemaskiner nå sørger for at befolkningen i det befridde Nord-Norge får tilførsler av mat, legemidler, klær og sko. Til jul fikk hver person i Østfinnmark 1/4 kg. kaffe. Kirkenes har fått tilbake sitt elektriske lys, i hvis skinn en kan lese den hektograferte avisens Folkets Frihet, som utkommer daglig og snart vil bli trykt. Det kommunale selvstyre er nå kommet i gang og spesialkomiteer arbeider med og løser alle praktiske oppgaver. Quislingene er rentet ut i byens forvaltning.

Forsyningene i de første månedene etter befrielsen.

Håndelsråd Arne Skaug ved den norske ambassaden i Washington uttaler i et intervju med Dagens Nyheters korrespondent i New York at Norge i de første månedene etter befrielsen hovedsakelig må stole på leveransene fra Sverige, fordi vi ikke kan være sikre på at det ikke kommer til å finnes tilstrekkelig med tonnasje til straks å føre over alle de forråd som regjeringen har kjøpt og lagt opp i Amerika. Disse lagre i Nord- og Syd-Amerika er på tilsammen ca. 270.000 tonn - derav er 190.000 tonn korn. En del av disse varer ble kjøpt i begynnelsen av krigen og har kostet atskillig i lagringsavgifter. Den svenske kreditten på 100 millioner kroner vil bli brukt til å kjøpe det som er tilgjengelig i Sverige for å dekke våre umiddelbare behov. I kjøpe i Sverige er også meget lettare enn å kjøpe av de allierte, fordi de internasjonale komiteene som vi må vende oss til i England og Amerika, gjør saken mer komplisert. Norges good-will.

For en tid siden ble det i Storbritannia foretatt en prøveavstemming innen alle befolkningslag for å finne ut hvilken av de allierte nasjoner engelskmennene kjente den største sympati for. Norge kom inn som en overlegen nummer en. En stemningsprøve av liknende art i De forente stater før en tid siden ga til resultat at Kina og Norge kjempet om førsteplassen i amerikanske hjørter.

Bare en divisjon i måneden føres hjem fra Norge av tyskerne

Skriver Sunday Times og anfører dette som et "vakkert" bevis på det britiske flyvåpens langdistansevirksomhet, "Dagens Nyheter" tilføyer: Mange hadde nok ventet større innsats og større resultater - spesielt etter den tyske retturen i Nord-Finnland og i det nordligste Norge. Når til og med et medlem av den norske regjering to ganger etter hverandre offentlig oppfordrer engelskmennene til å slå til erdentlig og bistå den norske befolkningen i ytterste nød - så kan man forstå hvordan de nödstillde selv føler det.

Oscar Torp om den norske krigsinnsatsen.

Forsvarsminister Oscar Torp, som før tiden er i Stockholm og også skal en tur til Nord-Norge, uttaler i et intervju med Svenska Dagbladet: Jeg var med i Skottland da våre første soldater skulle utskibes til det befriede Nord-Norge, var ombord på marinefartøyene og tok farvel med guttene. Deres begeistring var overstrømende, ja, stemningen var altfor fantastisk til å kunne beskrives. En del av våre tropper deltok i befrielsen av Walcheren ved Sheldemunningen, en del falt, men størsteparten vendte tilbake med rike erfaringer før de gikk inn i de første norske styrkene som skulle sendes til hjemlandet. De norske troppenes utdannelse har vært usedvanlig hård, og år etter år av venting har ikke ødelagt det ukuelige humøret deres. Tvertom, det er ikke skryt når jeg sier at bedre soldater finner man ingen steder i verden. Synd bare at vi er så få. I krig kan tross alt kvalitet ikke erstatte kvantitet, annet enn innen en viss snover ramme. Finsk hjelp til Finnmark.

I desember sendte den finske landsorganisasjon en skrivelse til den finske regjering, som oppfordres til å overveie muligheten av en hurtig og effektiv hjelp til de ødelagte områdene i Nord-Norge. I Motiveringen heter det bl.a.: Gjenoppbyggingen i Nord-Norge vil bli meget vanskelig. Etter alt å dømme vil det bli mangel både på byggematerialer og faglært arbeidskraft. Det vil bli en oppgave av første rang for alle kulturfolk å sende dette til Nord-Norge til gjenoppbyggingen. Fremfor alt bør de øvrige nordiske folk i dette høve kjenne større forpliktelser enn andre. En slik hjelp til Nord-Norge bør gis snart etter hvert som de nordnorske områdene kommer utenfor krigsoperasjonene. Selv om landsorganisasjonen er klar over de store vansker som vårt eget land står overfor når det gjelder å bygge opp igjen de ødelagte områdene i Nord-Finnland, så ønsker vi dog å understreke at man med god vilje, ved å bruke statsmidler og ved å appellere til den private offervilje i stor utstrekning kan bistå vårt broderfolk som modig kjemper for sin selvstendighet... Denne henvendelsen viser hvilken stemning som nå gjør seg gjeldende innen finsk arbeiderbevegelse og de finske arbeiderne kan være sikre på at deres vanlige holdning vil bli husket. Solidariteten og samarbeidet mellom arbeiderne i Norden vil nok snart vokse seg sterkt igjen. Nederland. Hundrevis av mennesker stuper i veikanten i det okkuperte Nederland når de drar fra byen ut på landet for å skaffe seg mat. Matforrådene i byene er så godt som uttømt. Det er utbrutt en ondartet tyfusepidemi i Amsterdam.

F r o n t s i t u a s j o n e n p r . 18/1.

ØSTFRONTEN: Ved juletider skrev Göbbels i Das Reich: "Tidens begn peker fra dag til dag stadig sterkere på tysk seier. Den vil komme en dag som en naturbegivenhet, plutselig og med en kraft som kan flytte fjell". .. Siden er "den avgjørende tyske offensiven" i vest knust og kilen i Ardennene redusert fra 30 til 24 km's dyp. Langt farligere for Tyskland er imidlertid den voldsomme storoffensiven som russerne satte i gang i slutten av forrige uke. Den foregår med en kraft som virkelig "kan flytte fjell" og selv Göbbels egne propagandalakseier i Berlin innrømmer åpent at maken til offensiv har de tyske armeene aldri vært utsatt for. Det veldige angrepet foretas av 3 store armegrupper under ledelse av marskalkene Sjukov, Konjev og Rakoscvki. Offensiven ble åpnet av Konjevs 1. ukrainske armé ved Sandomirz, 200 km. syd for Warsjava. To dager senere omspandte offensiven hele den 400 km. lange fronten fra Memel til Karpaterne. Konjevs tropper har hatt de største fremgangene, idet hans styrker er rykket fram opptil 160 km, i løpet av 5 dager etter først å ha brutt gjennom 3 befestede tyske forsvarslinjer. Når dette skrives står Konjev bare 25 km. fra den tyske grensen mot Schlesia. Blant de erobrede byene i dette avsnittet kan nevnes: Kielce, Pinezov, Chetokova og Chmielnik. I et kommunike fra den provisoriske regjeringen i Lublin meldes at også Krakau, Polens nest største by er tatt. Lenger nord er Radom sterkt truet. Den russiske offensivens største gevinst er likevel erobringen av Warsjava. Den polske hovedstaden falt etter at russerne hadde forstått en hurtig omgående bevegelse nord for byen. Siden fulgte et stormangrep fra nordvest, nord og øst. Det var polske tropper som angrep fra øst, etter at de hadde gått over den tilfrosne Weichsel. Warsjava er sterkt ødelagt. En stor del av byen ble lagt i grus allerede under det tyske felttoget i 1939. Ghettokvarterene ble rasert da jødene gjorde sitt heltemodige opprør der før de ble utslettet i 1943. Så fulgte det blodige og tragiske polske opprøret i høst, som varte i 63 dager, da ytterligere store deler av byen ble lagt øde. Warsjava har vært hovedbasen for de tyske armeene i øst det siste halvåret og er uten sammenlikning det viktigste jernbaneknutepunktet i Polen. - Langt i nord har Rakoscvskis styrker rykket fram 40 km. fra Narev og i løpet av 3 dager befridd 500 beboede steder. En hovedjernbanelinje mellom Øst- og Vestpreussen er avskåret. Kampene i Budapest nærmer seg sin avslutning. Russerne tok onsdag 7000 nye fanger i byen, slik at det samlede antall nå er kommet opp i 23.000. -- Langs hele østfronten myldrer det for øvrig med tyske fagger på veiene bak fronten og i mange avsnitt er tydelige styrker innringet. De tyske tapene i materiell er meget store, i den siste uken har de mistet ca. 100 tanks om dagen. Russerne har satt inn en ny tanktype som de kaller "Josef Stalin". Den er bestykket med en overordentlig kraftig 122 mm kanon. Kalibret på den tyske "Tigertankens" største kanon er 80 mm. -- I hele den allierte presse har den russiske offensiven skapt en kraftig optimismus. Pravda skriver at "seiersmarsjen til Berlin er begynt. Ingen ting kan nå stanse den røde armé".

WESTFRONTEN: Ardennerkilen skrumper stadig sammen under de alliertes hardé press. I den sørvestlige delen av Nederland gikk engelskmennene til offensiv tirsdag og rykket fram flere kilometer. Angrepet fortsatte onsdag nord og nordøst for byen Sittart, og troppene nådde ytterligere 3-4 kilometer fram. Mange fanger ble tatt. I tillegg fortsetter kampene nord for Strasbourg, hvor tyskerne har utvidet sitt brohode en del. De tyske angrepene ved Hatten-Rittershofen er strandet.

HELLAS er det undertegnet en foreløpig våpenhvile mellom ELAS-styrkene og briterne. Men det våder ikke roighet enda om de nærmere betingelser.

Halve Finnmark befridd:

Onsdag utsendte den norske overkommando et kommunike om at norske tropper for første gang var satt inn i kamp i Finnmark. Etter en fremmarsj på 120 km. har de inntatt flyveplassen Barnak innerst i Porsangerfjorden. 22.500 km² d.v.s. hoved halvparten av Finnmark er nå befridd. Operasjonene ledes av oberst Dahl som utmerket seg under kampene om Narvik i 1940. Man antar at fremrykkingen har skjedd fra Tanaelv over Skoganvarre. Samtidig meddeles at den første avdeling polititropper er ankommet fra Everi-ge til Finnmark.

Rendulics nye hovedkvarter

på Lillehammer er stadig under utbygging. Organisasjon Todt har etter et bestemt forlydende planer om å reise ikke mindre enn 300 barakker der opp. Materialet kommer med jernbanen fra de sydligere deler av Norge. Hittil er 30 leiligheter beslaglagt, foruten som før meldt turisthotellet og middelskolen.

De 4 biskopene og 40 prestene som før var internert i Lillehammer er som kjent anbragt på Helgøya i Mjøsa. 15. desember utsendte Jonas Lie en forordning om at det fra og med samme dag var forbudt å reise til eller ta opphold på øya.

Bombeangrepet på det tyske ubåtanlegget

ved Bergen fredag 12/1 var usedvanlig kraftig. Flyene kom i flere bølger på opptil 50 maskiner og slapp flere 6-tonns bomber. Eksplosjonene var så kraftige at hus på flere kilometers avstand rystet som under et jordskjelv. En foreløpig melding fra Bergen sier at det ble oppnådd 13 fulltreffere på ubåtskurene. Ingen nordmenn ble drept.

Norske fallskjermtropper i aksjon.

London radio meldte før noen dager siden at norske fallskjermstropper har foretatt sabotasjeaksjoner mot norske jernbaner i den siste tiden. Den første aksjonen fant sted 10/12 mot Røros- og Trondheimsbanen og like før nyttår var det et nytt angrep mot Rørosbanen, hvor ca. 400 sporbrudd ble oppnådd sør for Støren. Natt til 7. januar ble både Raumabanen, Dovrebanen og Rørosbanen avbrutt på en rekke steder. På Raumabanen ble Stueflåten stenbru skadet. På Dovrebanen kom trafikken i gang igjen etter 12 timers stand. På Rørosbanen er bruene ved Alvdal og Koppang ødelagt. Hensikten med disse angrepene er åpenbart å tvinge tyskerne til å bruke den mer sårbarer sjøveien til transporten av de tropper som før var i Finnland eller Nord-Norge. At det er meget om å gjøre for tyskerne å opprettholde den norske jernbanetrafikken nå, fremgår blant annet av at det bare i desember ifjor kom 21 lokomotiver hit fra Tyskland. Atskillig viktigere og enda mer illustrerende for situasjonen er det at Reichskommissariatet i følge "Kronikken" har gitt ordre til at alle

norske industrielle bedrifter, som bruker kull, skal innstille i mer framtid, enkelte allerede 20. januar. Sannsynligvis skal jernbanene ha kullbeholdningene. Jernbanene har nemlig bare brensel for 3-4 ukers drift. Reichskommissariats drastiske beslutning kan, om det ikke kommer nye tilförsler av kull, lede til stor arbeidsløshet. Allerede nå er jo flere anlegg utover landet stoppet og en del arbeidere blitt ledig. Det er om å gjøre at disse arbeidere nå holdes under krigsviktige foretagender. De må ikke under noen omstendighet la seg skrive ut til noen form for arbeid eller tjenestegjøring som er boykottet i følge Hjemmefrontens paroler. De som blir arbeidsledige og ikke kan skaffes ikke-boykottet arbeid, må sökes hjulpet økonomisk så godt det lar seg gjøre. Tyskernes anstrengelser med å frakte store troppekontingenter til Syd-Norge, tyder på at utskibningen til Tyskland skal foregå i øket målestokk. Den allierte flyaktivitet rundt kysten og de stadige flåteoperasjoner i farvannene særlig mellom Bergen og Oslo, viser imidlertid at det blir en kostbar transport.

En alvorlig advarsel.

Gang på gang under okkupasjonen har vi måttet ta kraftig fatt i arbeidsgivere som på tross av at deres bedrifter har gode inntekter holder lønnene nede. Disse arbeidsgivere vet at arbeiderne nå ikke har noen frie, legale organisasjoner som kan forsvere deres interesser og utnytter frekt denne situasjonen. Enda verre er det når slike arbeidsgivere uten å være i noen tvangssituasjon hverken økonomisk eller på annen måte, anstrenger seg for å få bestillinger og arbeid for tyskerne. Det eneste som står i hodet på dem er å tjene mer penger, som de formodentlig kjøper svartebørsvarer for eller salter ned.

Vi nevnte i forrige nummer av FF en del renserieiere som hadde vist en dårlig opptreden ved å holde stengt mellom jul og nyttår og nekte arbeiderne lønn i den tiden. Arbeiderne ved deres bedrifter har fra før en alt for lav lønn, men tross gjentatte purringer har de ikke fått tillegg i noen form. De renserieiere det her gjelder, tjener meget godt, ikke minst på tyske bestillinger. Vi gjentar navnene: Gustav Nesting, direktør Th. Hansen (A/S Zoric)E. Hillestad og B. Clöcker Lange. I Frankrike er en hel rekke bedriftseiere som har vist en unasjonal opptreden blitt straffet og bedriftene fratatt dem og overlatt til arbeiderne. Liknende åtgjerder vil bli aktuelle her når Norge er fritt og vi igjen får en